

Prof. zw. dr hab. n. med. Teresa Matthews-Brzozowska
Klinika Ortodoncji i Dysfunkcji Narządu Żucia
Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego
w Poznaniu

Poznań, 05.04.2022 rok

OCENA

Rozprawy na stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu

Lek. dent. Katarzyny Kozłowskiej

Tytuł rozprawy: „Diagnostyka funkcjonalna układu stomatognatycznego u pacjentów z wadami zgryzu”

Promotor: prof. dr hab. n. med. Elżbieta Pawłowska

Przesłana mi do oceny praca doktorska lek. dent. Katarzyny Kozłowskiej pt. „Diagnostyka funkcjonalna układu stomatognatycznego u pacjentów z wadami zgryzu” składa się z 12 części w tym kilku rozdziałów podzielonych na pod, podrozdziały, co w spisie treści zostało ujęte aż na 5 stronach. Wydaje się, że takie rozdrobnienie zawartych w dysertacji treści można by w zdecydowany sposób ograniczyć. Całość rozprawy doktorskiej została ujęta na 194 stronach wydruku komputerowego.

Temat rozprawy doktorskiej jest bardzo aktualny ze względu na fakt, że układ stomatognatyczny jest ściśle powiązany z całym układem szkieletowo-mięśniowym człowieka stąd zaburzenia postury i zaburzenia narządu żucia będą współzależne od siebie, osobniczo w różnym stopniu nasilenia. Stąd też historycznie rzecz ujmując terapia ortodontyczna aparatami zdejmowanymi zawsze była powiązana z precyzyjnie dobranymi ćwiczeniami korekcyjnymi.

W dwustronicowym rozdziale Wstęp Doktorantka umiejętnie wprowadza czytelnika w tematykę którą chce poruszyć i z zakresu której chce przeprowadzić badania.

Kolejny rozdział Przegląd Piśmiennictwa obejmuje omówienie układu stomatognatycznego oraz holistycznego badania pacjenta z wadą zgryzu, sugerowałabym zmianę nazwy z holistycznego na wielopłaszczyznowe, bądź wielotorowe badanie, gdyż diagnostykę rzadko udaje się przeprowadzić holistycznie. To określenie przypisane jest bardziej do podejścia do pacjenta, a tylko jednym z elementów holistycznego podejścia do pacjenta jest diagnostyka, kolejnymi to terapia i rehabilitacja, które także mają wiele składowych podobnie jak diagnozowanie.

Cel pracy został przez Doktorantkę ujęty w 4 punktach:

1. Ocena zależności między istniejącym stopniem nasilenia wady zgryzu wg klasyfikacji IOTN a napięciem mięśni żwaczy i mięśni skroniowych.
2. Badanie wpływu dysfunkcji czynnościowych i parafunkcji na napięcie mięśni żucia u pacjentów z wadami zgryzu.
3. Ocena zależności zaburzeń czynnościowych układu ruchowego narządu żucia w oparciu o wskaźnik Di wg Helkimo a stabilnością połączenia kręgowo-czaszkowego ustalonego na podstawie analizy cefalometrycznej wg Rocabado.
4. Analiza zależności między istniejącą wadą zgryzu a zaburzeniami układu stomatognatycznego w oparciu o badanie cefalometryczne.

Doktorantka określiła cele, nie postawiła sobie jednak żadnego pytania badawczego ani też nie przyjęła hipotez, natomiast przyjęła, że o określone procedury badawcze należałoby poszerzyć diagnostykę oraz, że wyniki przez nią uzyskane cyt...” mogą stanowić podstawę do stworzenia protokołu niezbędnego do diagnozowania dysfunkcji układu stomatognatycznego u pacjentów z wadami zgryzu w codziennej praktyce klinicznej....koniec cytatu. Sądzę, że postawienie pytania badawczego; czy wyniki badań.....i dalej byłoby bardziej zasadne.

Szesnastostronicowy rozdział czwarty Materiał i metody badań (str. 43-59) został poświęcony szczegółowemu opisowi kwalifikacji pacjentów do badań, kryteriom włączenia i wykluczenia. Doktorantka podaje, że do badań klinicznych po badaniu ankietowym włączono 219 osób. Nie jest podana liczba pacjentów, którzy stanowili bazę, dalej także są trudności w zorientowaniu się co do dalszego materiału. Nasuwa się pytanie, czy liczba pacjentów była systematycznie ograniczana po kolejnym etapie diagnostyki czy też byli to inni pacjenci, ponieważ podział na grupy dotyczy 4 grup a następnie podgrup. Przedstawieni w sposób graficzny rozwiązałoby wątpliwości. Nie wiadomo czy ten zbiór 150 badanych to część z tych 219, czy nie, z informacji w nawiasach wynika, że to nadal jest grupa 1 i grupa 2. Sądzę, że w tym rozdziale opis pacjentów materiału badanego powinien zostać jeszcze raz przemyślany i odpowiednio zmodyfikowany. Opis badań został ukazany szczegółowo i przejrzysto, podobnie jak trzeci punkt Analiza statystyczna i nie budzą zastrzeżeń.

W kolejnym rozdziale Wyniki, w jego pierwszej części Doktorantka analizowała materiał badany – stąd tabela 10 wraz z opisem powinna być przeniesiona do części Materiał i metody badań, i podobnie jak w poprzedniej części, budzi pewne wątpliwości. Cyt.... Porównanie badanych obu płci pod względem wieku wykazało istotną statystycznie różnicę ($p < 0,05$). Okazało się, że wśród mężczyzn istotnie częściej obserwowano młodszych badanych niż wśród kobiet (72,2% vs 56,6%)....koniec cytatu. To nie jest takie oczywiste, gdyż procenty pokazują wyłącznie udział młodszych wśród ogółu mężczyzn i

procentowy udział młodszych kobiet wśród ogółu kobiet to nie jest porównanie kobiet i mężczyzn, bo i tak liczbowo młodszych kobiet było najwięcej. Takie mało precyzyjne spostrzeżenie, poparte statystycznie daje osobliwe przekłamanie. W dalszej części wyników także można znaleźć osobliwości, stąd bezpieczniej jest poruszać się w liczbowym układzie wyników niż w procentowym zestawieniu kolumnowym. Nie zmienia to jednak faktu, że Doktorantka w tym rozdziale podzielonym na pięć podrozdziałów z licznymi pod-, podrozdziałami zrealizowała badania zgodnie z metodyką i przedstawiła wyniki w tej samej konwencji.

Rozdział szósty Podsumowanie wyników znacznie ułatwia analizę rozdziału Wyniki, gdyż na najistotniejsze elementy badań Doktorantka zwróciła uwagę. Ważny wydaje się fakt, że w dość przypadkowo dobranej grupie osób badanych nie stwierdzono zaawansowanych wad narządu żucia a umiarkowane wady zgryzu występują przy nieistotnych statystycznie zmianach napięć mięśni żwaczy i skroniowych, a także nieznacznie zaburzonych parametrach cefalometrycznych, co pośrednio sugeruje powodzenie w terapii i pozwala na dobre rokowanie w tym zakresie.

W rozdziale Dyskusja, dzieląc go na omówienie badania przedmiotowego i podmiotowego, elektromiograficznego i cefalometrycznego, Doktorantka dokonała porównania wyników własnych w odniesieniu do wybranego przez siebie piśmiennictwa. Dyskusja jest przeprowadzona przez Doktorantkę z dobrą znajomością zagadnienia a także prawidłowym wykorzystaniem w pracy doktorskiej bardzo obszernego piśmiennictwa, zwraca uwagę fakt dobrze przemyślanego projektu badawczego. Należy też podkreślić, że diskutowane własne wyniki Autorki są oparte o analizę obszernego materiału badanego. Sugeruję zwrócić uwagę na tę część dysertacji podczas opracowywania poszczególnych części pracy do publikacji.

Opracowane wyniki pozwoliły Doktorantce na wysnucie 4 wniosków:

1. Średnia amplituda napięcia mięśni żwaczy i mięśni skroniowych nie jest zależna od stopnia nasilenia wady zgryzu wg klasyfikacji IOTN.
2. Nieprawidłowy sposób oddychania i połykania oraz zbyt miękka konsystencja pokarmu negatywnie wpływa na czynność mięśni żucia.
3. Zaburzenia stabilności połączenia kręgowo-czaszkowego, określone na podstawie parametrów takich jak kąt API, odległość C0-C1 i wysokość HH', mają wpływ na występowanie zaburzeń czynnościowego układu ruchowego narządu żucia.
4. A W II i III klasie szkieletowej określonej zgodnie z WITS występuje brak stabilności w połączeniu czaszkowo-kręgowym.

B W poszczególnych klasach szkieletowych wybrane parametry odbiegające od normy uzyskane ze standaryzowanych analiz cefalometrycznych w powiązaniu z wynikami pomiarów wg Rocabado mogą być wskazaniem występowania zaburzeń czynnościowych w układzie stomatognatycznym.

Zamieszczone przez Doktorantkę streszczenia w języku polskim i języku angielskim wydają się być nazbyt obszerne.

Dziesiąty rozdział to piśmiennictwo, zawiera 264 pozycje i ukazuje ponownie jak obszerną wiedzę zgłębiła Doktorantka przygotowując się do realizacji tego projektu badawczego.

Spisy: tabel i rycin zamykają rozprawę doktorską.

Dysertację doktorską pt. „Diagnostyka funkcjonalna układu stomatognatycznego u pacjentów z wadami zgryzu” oceniam pozytywnie i uważam, że rozprawa wnosi określone wartości do praktycznego wykorzystania. Ponadto stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego a Doktorantka wykazała się wiedzą teoretyczną w realizowanym temacie. Rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz.595, z późniejszymi zmianami). Zatem zwracam się do Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o dalsze procedowanie tego przewodu.

Prof. dr hab. Teresa Matthews-Brzozowska